

Berényi József: Tudatosítottam, hogy egyfajta közvetítő szerep hárul rám. Berényi József: Tudatosítottam, hogy egyfajta közvetítő szerep hárul rám. Remélem, sikerült hozzájárulnom a szlovákiai magyar jelenlétéhez az itteni külügyi szolgálatban. A külügyminisztériumba való belépése után, tudtommal nem volt felhőtlen Eduard Kukan külügyminiszterrel való együttműködése. Mára viszont, úgy tűnik, a viharok elmúltak. Mikor elfoglaltam tisztségemet, komoly vita zajlott Szlovákia és Magyarország között a kedvezménytörvénnyel kapcsolatban. Ez rányomta bélyegét az én államtitkári tevékenységem kezdeti szakaszára is. A kormánykoalíció tagjainak és a Magyar Koalíció Pártjának véleménye jelentősen eltért a kérdésben, ebből adódóan akkor tájt együttműködésünk során viták is felmerültek köztem és Eduard Kukan miniszter úr között. Miután ez a kérdés lezárult, úgy érzem, konstruktív párbeszéd alakult ki a tárca berkeiben, mely azóta is jellemzi együttműködésünket. Állítólag önnek felajánlották a londoni vagy genfi nagyköveti posztot, melyet végül is elutasított. Ebből annyi igaz, hogy felmerült annak a lehetősége, hogy valamelyik nagykövetségen folytassam a későbbiekben diplomáciai pályafutásomat. Lehetséges helyszíneként felmerült Genf, bár számomra London még vonzóbb lenne. Az MKP néhány vezetőjével folytatott beszélgetésem alapján azonban úgy döntöttem, most nem élek ezzel a megtisztelő lehetőséggel. Egyébként az a tervem, hogy indulok a következő parlamenti választásokon, természetesen az MKP színeiben. Úgy gondolom, hogy eddigi politikai tapasztalataim birtokában talán most hasznosabb lehetek itthon, mint egy nagykövetségen. Bár végül is ezt a választók döntenek majd el. Ha már a jövőről esett szó, elképzelhető, hogy a választások után folytatná az államtitkári szerepkört? Kertelés nélkül, ma egyszerűen úgy érzem, nem utasítanék vissza egy olyan államigazgatási posztot, amelyet megfelelőképpen el tudok látni. Viszont úgy tudom, hogy nem indul galántai járási jelöltként a nagyszombati kerületi választásokon, pedig ugyanott most képviselő is. Valóban úgy döntöttem, nem veszek részt a kerületi választásokon. Amikor négy évvel ezelőtt elvállaltam a jelölést, kormányhivatali osztályvezetőként tevékenykedtem, ami összeegyeztethető a kerületi képviselőséggel. Sőt, akkor tájt még fogalmam sem volt a parlamenti választásokat követő jövőmről. Ma viszont az államtitkári feladataim elvégzését csak nagyon nehezen tudom összeegyeztetni a kerületi képviselőséggel. Úgy gondolom, az MKP tizenöt évvel a rendszerváltás után, illetve hétéves kormányzati tapasztalat birtokában bővelkedik az olyan személyekben, akik külön-külön láthatnák el az országos, a megyei és a helyi politikából adódó feladatokat. Nem tartom szerencsésnek a funkcióhalmozást, meg kell osztani egymás között mind a feladatokat, mind pedig a felelősséget. Ez által a párt is csak erősödik. Térjünk vissza a minisztériumon belüli viszonyokhoz. Hogyan oldja fel azt az ellentmondást, ami abból adódik, hogy az MKP és a külügyi tárca másképp ítél meg sok szlovák-magyar kapcsolatot érintő kérdést? Első alkalommal tölt be szlovákiai magyar a külügyi tárcánál államtitkári posztot. Amikor beléptem a minisztériumhoz, tudatosítottam, hogy egyfajta közvetítő szerep hárul majd rám. Őszintén szólva az ilyen feladat nem áll távol alkatomtól. Vitás esetekben csak a kompromisszumos megoldás jelenthet előrelépést. Úgy vélem, mindig van megoldás, a kérdés csupán az, hogy megérett-e rá az adott politikai helyzet. Bízom benne, hogy államtitkári ténykedésem során sikerült hozzájárulnom a szlovákiai magyar jelenlétéhez az itteni külügyi szolgálatban. Röviden, de mégis, feldolgozta-e már, hogy nem lett önből europarlamenti képviselő? A politikai élet nagyon dinamikus, lüktető. Azóta annyi minden más is történt velem, hogy azt mondhatom ez a sikertelenség nem dülja föl mindennapjaimat. Természetesen a megfelelő tanulságokat levontam. Hogyan értékeli Szlovákia jelenlegi helyzetét az Európai Unióban? Állíthatom, hogy az ország egyértelműen pozitív megítélésnek örvend a közösségen

Írta: Új Szó

2005. augusztus 20. szombat - Módosítás: 2005. augusztus 20. szombat

belül. Természetesen tudatosítanunk kell, hogy az EU-ban valóban számít az egyes tagállamok szerepvállalásában, hogy nagy, vagy kis országról van szó. Szlovákia relatíve kis országnak számít a tagállamok sorában, ennek megfelelően kell szemlélni helyzetét. Viszont a többi hasonló nagyságú ország közt nagy súllyal bír Szlovákia. Ennek több oka van: főként a jó makrogazdasági mutatók, a messze mutató gazdasági reformlépések. Kedvező megítélésünkben nagy szerepet játszik, hogy Szlovákiában sikerült magát újra helyzetbe hoznia a kormánykoalíciónak. Ez példátlan a tavaly csatlakozott államok körében. Ezt a belpolitikai stabilitást az EU méltányolja. Szintén sokat jelent, hogy 1998 óta még nem történt kormányfőcsere. Ezzel nem dicsekedhet el sem Magyarország, sem Csehország, sem pedig Lengyelország. E mellett megemlíthetnénk az MKP stabilizáló szerepét is a kormányban. A nemzeti kisebbség és a többség ilyenfajta együttműködése a szimbólum értékével bír a nyugat számára. Az időről időre kialakuló belpolitikai feszültségek megrendíthetik-e Szlovákia helyzetét a közösségben? Amíg előrehozott parlamenti választásokra nem kerül sor, az EU különösebben nem figyel fel a változásra, teszem azt, egy minisztercserére, bármilyen fontos személyről legyen is szó. A politikusok cserélődése természetes jelenség a demokráciákban. Egyetért-e Liška védelmi miniszter javaslatával, melyet maga a kormány is támogat, hogy a szlovák katonák külföldi missziójához elegendő legyen a kormány döntése. A parlament csupán utólag szavazhatna róla. Úgy vélem, egy parlamenti demokráciában a törvényhozásnak kell döntenie ilyen fontos kérdésekben. Véleményem szerint egy harcoló alakulat kiküldéséről nem dönthet egyedül a kormány. Széles körben elfogadott konszenzusra van tehát szükség. A parlamentnek is állást kell foglalnia az ügyben, mégpedig előzetesen. Én személy szerint nem változtatnék a katonáink békefenntartó műveletekben való részvételét szabályozó jelenlegi előírásokon. Nemrégiben felmerült, persze azonnal megcáfolták, hogy a tervezettnél esetleg már egy évvel korábban bevezethető lenne hazánkban az egységes európai uniós pénznem, az euró. Szerintem az euró bevezetésének várható, kormány által jóváhagyott éve, 2009 is már egy ambiciózus időpont. Szeretném jelezni, hogy bőven van még addig tennivaló. A költségvetés nem nagyon terjeszkedhet, az infláció nem növekedhet. Az ország nem igazán költhet többet olyan területekre, melyek egyébként megkövetelnék a kiemelt állami támogatásokat. Ilyen egyebek mellett az egészségügy és az oktatásügy. Ismert a képlet: valamit valamiért. Az euró bevezetése ugyanis olyan stabilitást jelent, amely tovább erősíti majd a szlovák gazdaságot, ösztönzi a külföldiek itthoni beruházásait. Ha a reformfolyamatok nem akadnak meg, nem lesz akadálya az euró 2009-es bevezetésének. Ha egy esetleges kormányváltás után az eddigiektől alapvetően eltérő gazdaságpolitika jutna érvényre, ha növekedne a költségvetési deficit, ha túl sokat költené az új kormány, megtörténhet, hogy késik az átállás. Vajon milyen előnyeit és hátrányait érzi majd a hazai polgár az euró bevezetésének és mindennapos használatának? Azt kell mondjam, közvetlen hatása nem lesz az eurónak. Legfeljebb annyi, hogy ha elutazunk az euróövezet más államaiba, nem kell pénzt váltanunk. Igazából a gazdaság egészére nézve lesz pozitív hatással az új egységes pénznem. Felerősíti ugyanis az ország integrálódását a világpiachoz. Fontosnak tartom azonban megemlíteni azt a lélektani hatását, amit főleg mi, szlovákiai magyarok érzünk majd. 2009-től ugyanis úgy léphetünk át Magyarország területére, hogy nem kell pénzt váltanunk, illetve határellenőrzésen sem kell átesnünk. Ez nagymértékben hozzásegíthet minket ahhoz, hogy odaát még jobban otthon érezzük magunkat. A hazánkba utazó ukrán állampolgárok 2006. június 30-áig ingyen juthatnak hozzá a vízumhoz. Schengeni csatlakozásunkkal mennyiben módosul ez a helyzet? A schengeni előírás szerint nem tartható fenn az ingyenes vízumok rendszere. Fenntartható azonban bizonyos határövezetben. Az EU éppen nemrégiben dolgozta

Írta: Új Szó

2005. augusztus 20. szombat - Módosítás: 2005. augusztus 20. szombat

ki az idevonatkozó jogi normát. Ennek alapján bármely tagország a nem uniós szomszédjával közös határától számított ötven kilométeres körzetben élőknek ingyenes vízumot biztosíthat. A szomszédos állam egészére nem vonatkozna a kedvezmény. Ennek ellenére elképzelhetőnek tartom, hogy Ukrajna, Moldávia, egyes balkáni államok – vagyis azok az államok, amelyekkel az EU szorosabb kapcsolatokra törekszik – kivételt nyerhetnének ez alól, és valamennyi állampolgárunk kaphatna ingyen vízumot. Hogyan ítéli meg a hazai euroszkepticizmust, ön szerint mi az alapja? A közvélemény-kutatások szerencsére arról tanúskodnak, hogy a polgárok többsége egyetért az uniós tagsággal. Az emberek tudatosították, hogy inkább előnyökkel jár a tagság. Miért fontos Szlovákiának, hogy nem állandó tagságot szerezzen az ENSZ Biztonsági Tanácsában? Nem csupán feleslegesen terhelné vele a költségvetését? Korántsem értelmetlen ebbéli törekvésünk. Egyébként a tagságnak nem lesz akkora negatív hatása a költségvetésre, mint amekkora, pozitív értelemben vett nemzetközi, diplomáciai és politikai haszna. Számos egyéb mellett növelheti az ország ismertségét a világban, mert valljuk be, ezen a téren még vannak tartalékaink. Szlovákiát még ma is a világban sok helyütt összekeverik Szlovéniával. Egy alkalommal engem is mutattak már be szlovén külügyi államtitkárként. Ilyen lehetőség, mint az ENSZ BT-tagság aránylag ritkán adódik egy kis európai ország számára. Erre most, vagyis 2007-től történelmi esély kínálkozik. Szlovákia külpolitikája kapcsán általában az EU-hoz, esetleg az USA-hoz kötődő kapcsolatokról beszélünk. A fejlett világ viszont ma újra erőteljesen foglalkozik azzal, hogy mit tehet a fejlődő világ érdekében. A szlovák külpolitika nem passzív egy kicsit ebben a kérdésben? Európai uniós és OECD-s tagságunk különféle nemzetközi kötelezettségeket ró ránk a szegény államokkal szemben. Annak ellenére, hogy itthon is akad bőven tennivaló, Szlovákiának ez tehát kötelessége. Államtitkárként Eduard Kukan külügyminisztertől feladatul kaptam, felügyeljem egy rendszer kialakítását, amely alapján támogathatjuk a fejlődő országokat. A hazai közvélemény többségében egyébként nem lát különösebb kivetnivalót abban, hogy Szlovákia például kórházak, iskolák építését finanszírozza, illetve képzéseket támogat a világ legszegényebb országaiban. Hangsúlyozni kell, hogy az ilyen munkák elvégzésére kizárólag hazai vállalkozókat, intézményeket és kormányon kívüli szervezeteket bízunk meg – természetesen pályázati rendszerben. Egy két legyet üthetünk egy csapásra, ugyanis egy lépésben segíthetjük a hazai vállalkozókat, intézményeket és egyéb szervezeteket, valamint az érintett fejlődő országot. Jelenleg 13 leszakadó államot segít Szlovákia. A legtöbb pénz Szerbia-Montenegróba vándorol. 160 millió korona volt az idei költségvetésünk a célra, melyből 80 milliót az említett ország kapott meg. A fennmaradó hányad egyebek mellett Albánia, Bosznia-Hercegovina, Közép-Ázsia országai, Mongólia, Szudán, Kenya és Mozambik között oszlik meg. Nemzetközi kötelezettségeink alapján a támogatások összegét növelnünk kell a jövőben. Elengedi-e Szlovákia a vele szemben felhalmozott adósságot a felsorolt államok valamelyike részére? A fejlett világ alapvetően három eszközzel segítheti a lemaradók felzárkózását. Egyrészt a már említett fejlesztési projektekkel, piacszabályozással, vagyis a vámok enyhítésével és az adósság elengedésével. Az úgynevezett deblokáció néhány ország esetében az elmúlt tizenöt évben kiderült, hogy gyakorlatilag megvalósíthatatlan. Ilyen például Szudán esete. Ezért szeptemberben a kormány elé terjesztjük, hogy elengedjük az afrikai ország adósságát. Ugyanígy határoztunk Afganisztánnal kapcsolatban is. Mekkora ez az összeg? A két ország adóssága Szlovákiával szemben együttvéve eléri az 1,2 milliárd koronát. Szeptember tizedikén várhatólag sikerül nemzetközi határátkelőt nyitni a gyalogosok és a kerékpárosok részére a szlovákiai Nagy- és az ukrainai Kísszelmenc között. Mivel hazai részről a munkálatok még meg sem kezdődtek, felmerülhet a kérdés, tartható-e a tervezett időpont. Kicsit szkeptikus vagyok a szeptember

Írta: Új Szó

2005. augusztus 20. szombat - Módosítás: 2005. augusztus 20. szombat

10-ét illetően. Tény és való azonban, hogy a határátkelő az ősz folyamán megnyílik. A munkálatok szlovák oldalon még valóban nem kezdődtek el. Ez kicsit bővebb magyarázatra szorul. Ukrán részről, el kell, mondjam, kissé szokatlan eljárást alkalmaztak az ügyben. Szerencsére ennek a szokatlan eljárásnak az eredménye pozitív, hiszen megkezdték a szükséges munkálatokat. Egy határátkelő építését a diplomácia írott és íratlan szabályainak megfelelően azonban akkor szokás elkezdni, ha a két érintett kormány diplomáciai jegyzékben értesíti egymást arról, hogy az előzetesen megtárgyalt feltételek alapján megkezdik a munkálatokat és megnyitják a határátkelőt egy bizonyos időpontban. Szlovákia eleget tett ebbéli kötelezettségének, Ukrajna a mai napig (csütörtök – a szerk. megj.) nem. A jegyzék tehát még nem érkezett meg. A jegyzékcserét követően negyven napon belül kellene megnyílnia a határátkelőnek. Az ukrán fél anélkül kezdte meg a munkálatokat, hogy értesítette volna a szlovák külügyminisztériumot. Csak formalitásról van ugyan szó, de mi ragaszkodunk az Európában bevett gyakorlathoz, vagyis az előzetes jegyzékcseréhez. Amint megérkezik a jegyzék, nálunk is megkezdődnek a munkálatok. Szakemberek állítása szerint tíz-húsz napon belül elvégezhető a feladat. Mikor veheti át Szlovákia az Európai Unió soros elnökségét? Ha jelenlegi formájában ratifikálták volna az EU-s alkotmányszerződés tervezetét, csoportban más országokkal 2010 után tölthetnénk be a soros elnöki tiszteket. Egyelőre tárgyalások kérdése, mely országra mikor kerül sor. El kell, mondjam, mivel a diplomáciai kapacitások korlátozottak, nem volna szerencsés, ha egyszerre lennénk elnöklő tagállam és nem állandó tag az ENSZ Biztonsági Tanácsában. Nem hiszem, hogy megfelelően láthatnánk el a két feladatot párhuzamosan. A külügyi tárca elképzelése szerint, mindenképpen csak a BT-ben vállalt szerepünk letöltése után lenne aktuális az európai uniós elnökségünk. Öt év múlva véleményem szerint reális esélyünk lehet rá. **RÁCZ VINCE**